

ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ГАРДІАН»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. Генерального директора ТДВ «СК «ГАРДІАН»

О. П. Коріненко

«07 жовтня» 2019 року

ПРАВИЛА ДОБРОВОЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНОГО ТРАНСПОРТУ (ВКЛЮЧАЮЧИ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕВІЗНИКА) №08 (НОВА РЕДАКЦІЯ)

м. Київ, 2019р.

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. «Правила добровільного страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)» (надалі – **Правила**) розроблені відповідно до Закону України «Про страхування», норм цивільного та іншого законодавства України;

1.2. На підставі цих Правил, Договорів добровільного страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, Договорів добровільного страхування цивільної відповідальності перевізника/експедитора (надалі – **Договори**) Страховик здійснює добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, добровільне страхування цивільної відповідальності перевізника/експедитора (юридичних та фізичних осіб) перед третіми особами;

1.3. Ці Правила регулюють відносини між Страховиком та Страхувальником у сфері страхування майнових інтересів фізичних та юридичних осіб, пов'язаних з відшкодуванням шкоди, заподіяної Страхувальником або іншою особою, цивільна відповідальність якої застрахована, життю, здоров'ю, працездатності, майну третіх осіб (надалі – Потерпілих), включаючи власників вантажу та багажу (вантажобагажу), під час експлуатації наземного транспортного засобу та здійснення перевезень чи транспортного експедирування вантажу згідно з Конвенцією про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (надалі - КДПГ/CMR), Митною конвенцією про міжнародні перевезення із застосуванням книжки МДП 1975р. (надалі - МДП), Умовами універсального мультимодального коносаменту FIATA-FBL (надалі – FIATA-FBL), законодавством України, в тому числі Законом України «Про дорожній рух», Законом України «Про транспорт», Правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених Наказом Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 року N363;

1.4. У разі невідповідності окремих положень цих Правил нормам законодавства України, в тому числі внаслідок внесення змін до Законів України, такі окремі положення перестають діяти. У Договорі Страхувальником та Страховиком може бути передбачено, що окремі положення цих Правил не включаються в Договір і не діють у конкретних умовах страхування. У випадку, коли конкретні умови Договору не узгоджуються з положеннями цих Правил, застосовуються умови, визначені Сторонами Договору;

1.5. Терміни, що використовуються в цих Правилах:

1.5.1. **Аварія** - небезпечна подія техногенного характеру, яка сталася з транспортним засобом в ході руху (наприклад, зіткнення з будь-яким предметом, пожежа, чи вибух на транспортному засобі, схід з колії, перекидання і т. і.) в результаті якої мають місце людські жертви або нанесено матеріальний збиток;

1.5.2. **Автобус** - автомобіль з кількістю місць для сидіння більше дев'яти з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їхнього багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки;

1.5.3. **Автомобільна дорога, вулиця (дорога)** - частина території, в тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними і підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, і обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій);

1.5.4. **Буксирування** - переміщення одним транспортним засобом іншого транспортного засобу, яке не належить до експлуатації транспортних составів на жорсткому чи гнучкому зчепленні або способом часткового навантаження на платформу чи на спеціальне опорне пристосування;

1.5.5. **Вантажний автомобіль** - автомобіль, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення вантажів;

1.5.6. **Вартість** – еквівалент цінності транспортного засобу або Вантажу, виражений у ймовірній сумі грошей;

1.5.7. **Відшкодування шкоди, заподіяної вантажу** - відшкодування її в натурі (передати Вантаж того ж роду і такої ж якості, полагодити пошкоджений Вантаж, тощо) або відшкодування завданих збитків у повному обсязі. Розмір збитків, що підлягають відшкодуванню, визначається відповідно до вартості знищеного Вантажу, підтверженої документально, або до вартості виконання робіт, необхідних для відновлення пошкодженого Вантажу;

1.5.8. **Відшкодування шкоди, заподіяної майну** - відшкодування її в натурі (передати річ того ж роду і такої ж якості, полагодити пошкоджену річ тощо) або відшкодування завданих збитків у повному обсязі. Розмір збитків, що підлягають відшкодуванню, визначається відповідно до реальної вартості втраченого Майна на момент настання страхового випадку або виконання робіт, необхідних для відновлення пошкодженої речі;

1.5.9. **Втрата вантажу** – не доставка всього або частини Вантажу у строки, встановлені договором перевезення та/або транспортним законодавством;

1.5.10. **Вимушена зупинка** - припинення руху транспортного засобу через його технічний стан або небезпеку, що створюється вантажем, який перевозиться, станом водія (пасажира) або перешкодою на дорозі;

1.5.11. **Власник транспортного засобу** - фізична або юридична особа, яка володіє майновими правами на транспортний засіб та має на це відповідні документи;

1.5.12. **Водій** - особа, яка керує транспортним засобом;

1.5.13. **Договір страхування** - письмова угода між Страхувальником і Страховиком, згідно з якою Страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату Страхувальнику або іншій особі, визначеній у Договорі Страхувальником, на користь якої укладено Договір, (подати допомогу, виконати послугу тощо), а Страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені строки та виконувати інші умови Договору;

1.5.14. **Дорожньо-транспортна пригода** - подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки;

1.5.15. **Загибель** – смерть тварин, птиці, тощо, які є живим Вантажем внаслідок будь-яких подій, крім загибелі внаслідок хвороби;

1.5.16. **Знищення вантажу** - фізичні або хімічні зміни, через які Вантаж стає цілком знеціненим та не підлягає використанню;

1.5.17. **Зупинка** - припинення руху транспортного засобу на час до 5 хвилин або більше, якщо це необхідно для посадки (висадки) пасажирів чи завантаження (розвантаження) вантажу, виконання вимог Правил дорожнього руху (надалі – ПДР) (надання переваги в русі, виконання вимог регулювальника, сигналів світлофора тощо);

1.5.18. **Контейнер** - обладнання, яке може використовуватись на всіх видах транспорту та слугує для уніфікації (об'єднання) вантажів. Може виступати в якості упаковки, транспортного засобу або Вантажу;

1.5.19. **Легковий автомобіль** - автомобіль з кількістю місць для сидіння не більше дев'яти, з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їхнього багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки;

1.5.20. **Момент прийняття вантажу до перевезення** – момент, коли Вантаж навантажений/завантажений на/в транспортний засіб та на нього оформлені перевізні документи;

1.5.21. **Момент видачі вантажу** – момент прибуття Вантажу до пункту призначення та оформлення документів про його видачу;

1.5.22. **Мікроавтобус** - одноповерховий автобус з кількістю місць для сидіння не більше сімнадцяти з місцем водія включно;

1.5.23. **Моральна шкода** – шкода, заподіяна особі внаслідок порушення її прав. Моральна шкода полягає:

1) у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;

2) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів;

3) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна;

4) у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Моральна шкода відшкодовується у розмірі, встановленому рішенням суду, що набрало законної сили, але не більше розміру, встановленого Договором;

1.5.24. **Небезпека для руху** - зміна дорожньої обстановки (у тому числі поява рухомого об'єкта, який наближається до смуги руху транспортного засобу чи перетинає її) або технічного стану транспортного засобу, яка загрожує безпеці дорожнього руху і змушує водія негайно зменшити швидкість або зупинитися. Окремим випадком небезпеки для руху є рух у межах смуги транспортного засобу іншого транспортного засобу назустріч загальному потоку;

1.5.25. **Навантаження/завантаження** – це вантажна операція по переміщенню Вантажу на/в транспортний засіб;

1.5.26. **Нестача/недостача** – доставка Вантажу до місця призначення в кількості меншій, ніж зазначено в перевізних документах, що підтверджується актом приймання Вантажу, складеному відповідно до законодавства;

1.5.27. **Особи, відповідальність яких застрахована** - визначені в Договорі особи, цивільна відповідальність яких застрахована згідно з цим Договором, або, залежно від умов Договору, будь-які особи, що експлуатують транспортний засіб (надалі – Експлуатанти);

1.5.27. **Пасажир** - особа, яка користується транспортним засобом і знаходиться в ньому, але не причетна до керування ним;

1.5.28. **Пошкодження вантажу** – механічні зміни, що призвели до зниження цінності Вантажу;

1.5.29. **Псування вантажу** - хімічні зміни, що призвели до зниження цінності Вантажу;

1.5.30. **Право вимоги** – це право Страховика вимагати від осіб, відповідальних за завданий збиток, відшкодування йому фактичних витрат в розмірі сплаченого страхового відшкодування та інших затрат Страховика, пов'язаних з настанням страхового випадку;

1.5.31. **Причіп** - транспортний засіб, призначений для руху тільки в з'єднанні з іншим транспортним засобом. До цього виду транспортних засобів належать також напівпричепа і причепа-розпуски;

1.5.32. **Протиправні дії третіх осіб:**

1.5.32.1. **Крадіжка** - таємне викрадення всього або частини Вантажу з транспортного засобу внаслідок проникнення до нього третіх осіб:

1.5.32.1.1. з використанням відмичок, підроблених ключів, інших технічних засобів;

1.5.32.1.2. звичайним шляхом з таємним знаходженням в такому місці до його зачинення і подальшим використанням відмичок, підроблених ключів, інших засобів при виході з нього;

1.5.32.1.3. шляхом злому конструктивних елементів транспортного засобу, де знаходиться Вантаж;

Примітка 1: підробленими визнаються ключі, виготовлені особою (або за її дорученням, з її відома), яка не мала законного права на розпорядження ними;

Примітка 2: на місці крадіжки можуть залишитись сліди від знарядь злomu, інструментів, виробничих механізмів, а також замків, замикальних пристроїв, пломб, тощо. Під зломом слід розуміти повне або часткове руйнування замикального пристрою, замка, пломби;

1.5.32.2. **Грабіж** - відкрите викрадення всього або частини Вантажу з транспортного засобу, поєднане з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства;

1.5.32.3. **Розбій** - напад з метою заволодіння всього або частини Вантажу з транспортного засобу, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства; може бути поєднаний із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень;

1.5.32.4. **Шахрайство** - заволодіння Вантажем або придбання права на Вантаж шляхом обману чи зловживання довірою. Може бути поєднане з незаконними операціями з використанням електронно-обчислювальної техніки;

1.5.32.5. **Умисне знищення або пошкодження Вантажу** - діяння, вчинене шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом, або заподіяло майнову шкоду в особливо великих розмірах, або спричинило загибель людей чи інші тяжкі наслідки. Під умислом розуміється усвідомлення особою суспільної небезпеки дій, що вона вчиняє. Умисел може бути прямим і непрямим. Прямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала їх настання. Непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання;

1.5.32.5.1. **Підпал** – умисне знищення або пошкодження Вантажу вогнем;

1.5.32.5.2. **Підрив** – це застосування речовини чи газу миттєвого спалаху з раптовим викидом руйнівних сил, які знищують або пошкоджують Вантаж;

1.5.32.6. **Групове порушення громадського порядку** - організація групових дій, що призвели до грубого порушення громадського порядку або суттєвого порушення роботи транспорту, підприємства, установи чи організації, а також активна участь у таких діях;

1.5.32.7. **Масові заворушення** - організація масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а також активна участь у масових заворушеннях. Можуть призвести до загибелі людей або до інших тяжких наслідків;

1.5.32.8. **Хуліганство** - грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом. Може бути вчинене із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень;

1.5.32.9. **Терористичний акт** - застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних,

релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою. Може призвести до загибелі людини;

1.5.32.10. **Протиправними діями**, також, визнаються інші діяння, визначені Кримінальним кодексом України або Кодексом України про адміністративні правопорушення, в результаті яких пошкоджено, втрачено або знищено Вантаж;

1.5.33. **Розвантаження/вивантаження** – це вантажна операція по переміщенню Вантажу з транспортного засобу;

1.5.34. **Страховий ризик** - певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності і випадковості настання;

1.5.35. **Стоянка** - припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних з необхідністю виконання вимог Правил дорожнього руху, посадкою/висадкою пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу;

1.5.36. **Страхове свідоцтво (поліс, сертифікат)** - документ, що є формою Договору та свідчить про укладання Договору;

1.5.37. **Страхувальники** – дієздатні фізичні особи та юридичні особи, які уклали із Страховиком Договір;

1.5.38. **Страховий платіж (премія, внесок)** - плата за страхування, яку Страхувальник зобов'язаний внести Страховику згідно з Договором;

1.5.39. **Страхова сума** - грошова сума, в межах якої Страховик відповідно до умов страхування зобов'язаний провести виплату страхового відшкодування при настанні страхового випадку;

1.5.40. **Страхове відшкодування** - страхова виплата, яка здійснюється Страховиком у межах страхової суми за Договором при настанні страхового випадку;

1.5.41. **Страховий випадок** - подія, передбачена Договором, яка відбулася і з настанням якої виникає обов'язок Страховика здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику або іншій третій особі;

1.5.42. **Страховий ризик** - певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності і випадковості настання;

1.5.43. **Страховий тариф** - ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування;

1.5.44. **Страховик** – фінансова установа, яка одержала у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності, зареєстрована Уповноваженим органом відповідно до Закону України «Про страхування». **В цих Правилах Страховик – Товариство з додатковою відповідальністю «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ГАРДІАН»;**

1.5.45. **Транспортний засіб** - пристрій, призначений для перевезення людей та/або вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів;

1.5.46. **Франшиза** - частина збитків Страхувальника, що не відшкодовується Страховиком згідно з Договором;

1.5.47. **Шкода, заподіяна майну** – завдання збитків у результаті порушення цивільного права особи. Збитками є втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням майна. Відшкодування шкоди, заподіяної майну - відшкодування її в натурі (передати річ того ж роду і такої ж якості, полагодити пошкоджену річ тощо) або відшкодування завданих збитків у повному обсязі. Розмір збитків, що підлягають відшкодуванню, визначається відповідно до реальної вартості знищеного, пошкодженого майна на момент настання страхового випадку або виконання робіт, необхідних для відновлення пошкодженої речі;

1.5.48. **Шкода, заподіяна життю та здоров'ю фізичної особи** - заподіяння тілесних ушкоджень з короткочасним або тривалим розладом здоров'я, короткочасною або стійкою втратою працездатності, смертю;

1.5.49. **Шкода, заподіяна навколишньому природному середовищу** - фактичні або можливі економічні й соціальні втрати або погіршення природного середовища внаслідок змін, які виникають у результаті будь-яких подій, явищ, дій і визначаються як економічна кількісна категорія, що виражає вартість можливих збитків, проведених заходів або робіт

2. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

2.1. Майнові інтереси Страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з відшкодуванням шкоди, заподіяної страхувальником або іншою особою, цивільна відповідальність якої застрахована, життю, здоров'ю, працездатності, майну третіх осіб, включаючи власників вантажу та багажу (вантажобагажу), під час експлуатації наземного транспортного засобу та здійснення перевезень чи транспортного експедирування вантажу;

2.2. Страховик за встановлену договором страхування плату (страховий внесок, страховий платіж, страхову премію) зобов'язаний здійснити виплату страхового відшкодування відповідно до умов Договору за шкоду, яка була заподіяна життю, здоров'ю і працездатності та/або майну третьої особи особою, цивільна відповідальність якої

застрахована, під час експлуатації вказаного в Договорі наземного транспортного засобу (надалі – ТЗ) та здійснення перевезень чи транспортного експедирування вантажу;

2.3. Предметом Договору, якщо це передбачене Договором, можуть бути також майнові інтереси Страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з розумними і доцільними витратами, які він повинен здійснити при настанні страхового випадку, в тому числі:

2.3.1. Витрати по розслідуванню обставин страхового випадку;

2.3.2. Витрати по запобіганню чи зменшенню розміру збитків, завданих внаслідок настання страхового випадку, в тому числі по збереженню Вантажу, його перепакуванню, тощо;

2.3.3. Інші витрати, що повинен здійснити Страхувальник при настанні страхового випадку, та передбачені Договором.

3. СТРАХОВІ РИЗИКИ. СТРАХОВІ ВИПАДКИ

3.1. Страховим ризиком є дія або бездіяльність Страхувальника/Водія, внаслідок якої може бути заподіяна шкода життю та/або здоров'ю, майну Потерпілих, моральна шкода, а також шкода, заподіяна навколишньому природному середовищу внаслідок ДТП, що сталася за участю ТЗ;

3.2. Згідно з цими Правилами страховим випадком є настання відповідальності Страхувальника/Водія протягом строку дії Договору внаслідок ДТП, що сталася за участю ТЗ:

3.2.1. За заподіяння шкоди життю та/або здоров'ю Потерпілих;

3.2.2. За заподіяння шкоди майну Потерпілих;

3.2.3. За заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу;

3.2.4. За заподіяння моральної шкоди;

або внаслідок дій або бездіяльності Страхувальника.

3.3. Страховим ризиком є дія або бездіяльність Страхувальника, внаслідок якої може бути заподіяна шкода життю та/або здоров'ю, майну Потерпілих, моральна шкода, а також шкода, заподіяна навколишньому природному середовищу, Вантажу під час його перевезення ТЗ або експедирування;

3.4. Згідно з цими Правилами страховим випадком є настання відповідальності Страхувальника протягом строку дії Договору під час перевезення Вантажу ТЗ або експедирування Вантажу:

3.4.1. За заподіяння шкоди життю та/або здоров'ю Потерпілих;

3.4.2. За заподіяння шкоди майну Потерпілих;

3.4.3. За заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу;

3.4.4. За заподіяння моральної шкоди;

3.4.5. За заподіяння шкоди Вантажу;

внаслідок дій або бездіяльності Страхувальника.

3.5. Відповідальність Страхувальника за заподіяння шкоди Потерпілим, моральної шкоди, навколишньому природному середовищу, Вантажу, підтверджується:

3.5.1. Рішенням суду, що набрало законної сили протягом строку, зазначеного в Договорі, та згідно з яким Страхувальник зобов'язаний відшкодувати шкоду, заподіяну Потерпілим, моральну шкоду, навколишньому природному середовищу, Вантажу;

3.5.2. Обґрунтованою претензією Потерпілого щодо відшкодування заподіяної шкоди, моральної шкоди, навколишньому природному середовищу, Вантажу, визнаною Страхувальником за попередньої письмової згоди Страховика;

3.6. Якщо інше не передбачено Договором, Страховик здійснює страхове відшкодування в межах страхової суми;

3.7. Згідно з умовами цих Правил випадок визнається страховим за наявності наступних умов:

3.7.1. Факт заподіяння шкоди Страхувальником та її розмір є обґрунтованим та доведеним;

3.7.2. Має місце причинно-наслідковий зв'язок між діями (дією або бездіяльністю) Страхувальника та фактом заподіяння шкоди, Страхувальник визнаний винним/відповідальним відповідно до вимог законодавства України або міжнародного законодавства у заподіянні шкоди;

3.7.3. Пред'явлені вимоги щодо відшкодування заподіяної Страхувальником шкоди заявлені відповідно до законодавства України або міжнародного законодавства;

3.7.4. Вимоги щодо відшкодування шкоди пред'явлені Страхувальнику протягом строку дії Договору, якщо Договором не передбачений інший строк пред'явлення вимог;

3.8. Якщо інше не передбачено Договором, при розгляді питань щодо обов'язку Страхувальника відшкодувати заподіяну шкоду за вимогами застосовується законодавство України;

3.9. Сукупність вимог за шкоду, заподіяну внаслідок однієї події або декількох взаємопов'язаних подій, обставин, шкідливого впливу, що виникли послідовно або одночасно, є одним страховим випадком;

3.10. Договір може бути укладений у відповідності до однієї з нижченаведених Програм:

3.10.1. Програма «Відповідальність за ДТП»;

Умовами програми передбачена відповідальність за шкоду, заподіяну Страхувальником/Водієм внаслідок ДТП, що відбулась за участю ТЗ;

3.10.2. Програма «Відповідальність за знищення, загибель, псування та/або пошкодження Вантажу, прийнятого до перевезення або експедирування. Надалі – «Відповідальність за Вантаж»;

Умовами програми передбачена відповідальність Страхувальника за шкоду, заподіяну внаслідок знищення, загибелі, псування або пошкодження Вантажу. Умовами Договору може бути передбачена відповідальність Страхувальника за втрату Вантажу внаслідок протиправних дій третіх осіб (крадіжки, грабежу, розбою);

3.10.3. Програма «Відповідальність за фінансові збитки - помилки та упушення». Надалі – «Відповідальність за помилки та упушення»;

Умовами програми передбачена відповідальність за шкоду, заподіяну Страхувальником внаслідок невиконання Страхувальником повністю або частково зобов'язань по договорах перевезення/експедирування Вантажу, а саме:

3.10.3.1. Відповідальність за прострочення в доставці Вантажу;

3.10.3.2. Відповідальність за видачу Вантажу в порушення вказівок про затримку видачі;

3.10.3.3. Відповідальність за невірну доставку Вантажу з вини працівників Страхувальника;

Згідно умов цієї програми відповідальність Страхувальника не настає за видачу Вантажу особі, яка не має законних підстав на отримання Вантажу, якщо інше не передбачене Договором;

3.10.4. Програма «Відповідальність перед митними органами, що виникла внаслідок порушення митного законодавства». Надалі – «Відповідальність перед митними органами»;

Умовами програми передбачена відповідальність Страхувальника за шкоду, заподіяну внаслідок порушення митного законодавства України, Митної конвенції про міжнародні перевезення із застосуванням книжки МДП 1975р. під час перевезення або експедирування Вантажу;

3.10.5. Програма «Відповідальність перед Потерпілими за шкоду життю та/або здоров'ю, майну, моральну шкоду, шкоду навколишньому природному середовищу, заподіяну Вантажем»;

Умовами програми передбачена відповідальність Страхувальника за шкоду, заподіяну життю та/або здоров'ю, майну Потерпілих, моральну шкоду, а також шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу Вантажем. За умовами цієї програми відповідальність Страхувальника не настає за шкоду, заподіяну Вантажем працівникам Страхувальника, якщо інше не передбачено Договором;

4. ВИКЛЮЧЕННЯ ІЗ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ І ОБМЕЖЕННЯ СТРАХУВАННЯ

4.1. Страховим випадком не визнається і страхове відшкодування не здійснюється у випадках, якщо інше не передбачено умовами Договору:

4.1.1. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок події, що не визначена в Договорі як страховий випадок та/або мала місце за межами місця дії Договору, та/або пов'язана з обставинами, про які Страхувальник знав або повинен був знати, але не вжив усіх можливих заходів для запобігання настанню страхового випадку;

4.1.2. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за умисно заподіяну шкоду або за навмисні його дії, дії повнолітнього члена його родини, Потерпілого, їх працівників або інших осіб, що діяли за їх дорученням (усним чи письмовим) або з їх відома, які призвели до настання страхового випадку;

4.1.3. Настання відповідальності Страхувальника/ Водія за шкоду, заподіяну роботами, послугами із задалегідь відомими Страхувальнику недоліками;

4.1.4. Настання відповідальності Страхувальника/ Водія за шкоду, заподіяну внаслідок умисного порушення встановлених законом або іншими нормативними актами правил та норм протипожежної безпеки, правил експлуатації, санітарних норм та правил Страхувальником/Водієм, повнолітнім членом його родини, Потерпілими, їх працівниками або іншими особами, що діяли за їх дорученням (усним чи письмовим) або з їх відома;

4.1.5. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок вчинення Страхувальником/Водієм, повнолітнім членом його родини, Потерпілими, їхніми працівниками або іншими особами, що діяли за їх дорученням (усним чи письмовим) або з їх відома, злочину, що призвів до настання страхового випадку;

4.1.6. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок неплатоспроможності, банкрутства Страхувальника;

- 4.1.7. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок гниття, корозії або інших природних властивостей матеріалів, що використовуються в ТЗ, Вантажі;
- 4.1.8. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок внутрішніх пошкоджень ТЗ, Вантажу, що не спричинені ніякими зовнішніми факторами;
- 4.1.9. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок застосування в ТЗ, Вантажі бракованих матеріалів, вузлів, агрегатів, деталей;
- 4.1.10. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок самовільної зміни конструкції ТЗ, встановлення та використання обладнання, що не сертифіковане на території України, встановлене самостійно Страхувальником/Водієм або особами, що не мають відповідних дозволів на таке встановлення;
- 4.1.11. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок довгострокової експлуатації або виробничих дефектів ТЗ;
- 4.1.12. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок використання, зберігання або перевезення Страхувальником/Водієм небезпечних вантажів;
- 4.1.13. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок порушення встановлених законом або іншими нормативними актами правил та норм протипожежної безпеки або інших обов'язкових норм, встановлених по відношенню до окремих видів ТЗ;
- 4.1.14. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок використання ТЗ в технічно несправному стані;
- 4.1.15. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок конструкторських та/або проектних прорахунків в ТЗ;
- 4.1.16. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок дії тварин, птахів, що знаходились у салоні, кабіні чи кузові ТЗ;
- 4.1.17. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок зносу деталей, вузлів та агрегатів ТЗ;
- 4.1.18. Настання відповідальності Страхувальника за шкоду, заподіяну внаслідок керування ТЗ особою:
- 4.1.18.1. що не мала посвідчення водія відповідної категорії;
- 4.1.18.2. що не мала законних підстав на право керування ТЗ;
- 4.1.18.3. що знаходилась в стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння або під впливом медичних препаратів, застосування яких протипоказано при керуванні ТЗ;
- 4.1.19. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок ДТП, спричиненої раптовим виходом з ладу будь-яких деталей, вузлів, агрегатів ТЗ;
- 4.1.20. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок використання ТЗ у спортивних змаганнях, для навчальної їзди, тощо;
- 4.1.21. Настання відповідальності Страхувальника/ Водія за шкоду, заподіяну внаслідок перевезення ТЗ будь-яким засобом транспорту;
- 4.1.22. Настання відповідальності Страхувальника/ Водія за шкоду, заподіяну внаслідок буксирування ТЗ іншим транспортним засобом або буксирування іншого транспортного засобу ТЗ;
- 4.1.23. Настання відповідальності Страхувальника/ Водія за шкоду, заподіяну внаслідок порушення вимог при ремонті чи обслуговуванні ТЗ, правил технічної експлуатації;
- 4.1.24. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок залишення місця ДТП, непокори працівникам поліції;
- 4.1.25. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок порушення вимог ст.31 ПДР;
- 4.1.26. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок нормативного для Вантажу та способу транспортування природного збитку, в тому числі витоку або просочування, природної зміни ваги або об'єму, звичайної потертості Вантажу та результату тертя об перегородки, стіни та інші конструктивні елементи транспортного засобу або інші предмети;
- 4.1.27. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок недостатності або непридатності упаковки Вантажу, невідповідності упаковки, маркування Вантажу технічним умовам та стандартам;
- 4.1.28. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок внутрішніх властивостей Вантажу та дії природних причин, в тому числі: коливань температури, корозії, гниття, бродіння, набуття запахів, подряпин, рубцювань, відколювань фарби, лакового покриття, емалі, самозаймання;
- 4.1.29. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок підмочення Вантажу атмосферними опадами, якщо це не є наслідком аварії ТЗ;

4.1.30. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок поломки рефрижераторних машин/холодильних установок (для вантажів, які при транспортуванні та зберіганні потребують особливих температурних умов), якщо це не є наслідком аварії ТЗ;

4.1.31. Настання відповідальності Страхувальника/ Водія за шкоду, заподіяну внаслідок випадіння Вантажу зі стропів;

4.1.32. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок навантаження, розвантаження, перевезення та/або зберігання поряд з Вантажем вибухо- та/або пожежонебезпечних речовин та предметів Страхувальником/Водієм, іншою особою, що має інтерес до Вантажу, або повнолітнім членом його родини, особою на користь якої укладено Договір, їх працівниками або іншими особами, що діяли за їх дорученням (усним чи письмовим) або з їх відома;

4.1.33. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок нестачі при непошкодженому ТЗ, упаковці з непошкодженими пломбами відправника чи без пломб, коли таке перевезення дозволено правилами перевезень відповідними видами транспорту;

4.1.34. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок здачі Вантажу до перевезення без зазначення його особливих властивостей, які потребують особливих умов або запобіжних засобів для забезпечення збереження Вантажу при перевезенні або зберіганні;

4.1.35. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок неправильного, несвоєчасного чи неповного оформлення перевізних документів Страхувальником, іншою особою, що має інтерес до Вантажу, або повнолітнім членом його родини, особою на користь якої укладено Договір, їх працівниками або іншими особами, що діяли за їх дорученням (усним чи письмовим) або з їх відома, вантажовідправником та(або) їх представниками;

4.1.36. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок несправності, непридатності ТЗ для перевезення відповідного вантажу;

4.1.37. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок перевезення або експедирування Вантажу незареєстрованими ТЗ у встановленому законодавством порядку;

4.1.38. Настання відповідальності Страхувальника/Водія за шкоду, заподіяну внаслідок дії причин та обставин, що виникли до початку дії Договору, але були виявлені тільки після укладання Договору;

4.2. Згідно з Договором Страховик не відшкодовує шкоду, заподіяну Вантажу, внаслідок:

4.2.1. Порушень в роботі електричних схем, механічних неполадок, якщо вони не є наслідком пошкоджень, завданих Вантажу під час перевезення;

4.2.2. Дефектів та недоліків, в тому числі виробничих, які мав Вантаж на момент початку дії Договору;

4.2.3. Пошкодження Вантажу хробаками, гризунами, комахами, грибок, пліснявою;

4.2.4. Розриву мішків (для Вантажів, які перевозяться в мішках);

4.2.5. Неплатоспроможності, невиконання фінансових зобов'язань перевізником, а також іншими особами, які відповідають за перевезення та зберігання Вантажу;

4.2.6. Порушення Страхувальником/Водієм, його працівниками або представниками правил перевезення вантажів, діючих на відповідному виді транспорту, правил навантаження, розвантаження й кріплення вантажів, правил приймання та видачі вантажів, інших норм, обов'язкових при перевезенні вантажів від і до пунктів відправки та призначення;

4.2.7. Перевезення Вантажу на несправних, непридатних або недопущених для прийому і перевезення вантажів ТЗ;

4.2.8. Застосування при вантажно-розвантажувальних роботах несправного, непридатного для операції з вантажами устаткування/обладнання (включаючи портові крани), а також недотримання технології, що застосовується при вантажно-розвантажувальних роботах з вантажами;

4.3. До розгляду Страховиком не приймаються, якщо інше не передбачено Договором:

4.3.1. Претензії щодо відшкодування моральної шкоди, шкоди, заподіяної Потерпілим, навколишньому природному середовищу до дати початку дії Договору або після закінчення строку його дії, якщо інше не передбачено Договором;

4.3.2. Претензії щодо відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю, майну Страхувальника/Водія;

4.3.3. Претензії щодо відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок протиправних дій Страхувальника/Водія або повнолітнього члена його родини, особи на користь якої укладено Договір, інших осіб (їх працівників або осіб, що діяли за їх дорученням (усним або письмовим)), які перебували з їх відома в місці знаходження ТЗ, Вантажу, що призвели до настання страхового випадку;

4.3.4. Претензії щодо відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок протиправних дій, що мають ознаки крадіжки або грабежу з боку осіб, які працюють у Страхувальника, крім випадків проведення попередньої підготовки та здійснення цих протиправних дій в час, коли доступ таких осіб до місця знаходження ТЗ, Вантажу був обмежений;

4.3.5. Протиправних дій третіх осіб при знаходженні ТЗ, Вантажу за межами території, передбаченої в Договорі;

4.3.6. Претензії, що висуваються особами одна одній, відповідальність яких застрахована за одним Договором, або висунуті будь-якою іншою особою, що прямо або побічно належить, контролюється або управляється Страхувальником або особою, що володіє, контролює або управляє Страхувальником;

4.3.7. Претензії членів сім'ї Страхувальника/Водія про відшкодування шкоди, заподіяної їм діями Страхувальника/Водія;

4.3.8. Претензії щодо відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок:

4.3.8.1. Введення військового або надзвичайного стану або стану облоги, або будь-якої події або причини, результатом якої стало оголошення військового стану або стану облоги;

4.3.8.2. Впливу радіоактивного або іншого іонізуючого випромінювання у будь-якій формі, радіоактивними, токсичними, вибухонебезпечними та іншими небезпечними властивостями будь-якого ядерного агрегату чи компоненту;

4.3.8.3. Ядерного інциденту, впливу іонізуючого випромінювання або радіоактивного забруднення;

4.3.8.4. Військових дій, маневрів або інших військових заходів;

4.3.8.5. Громадянської війни, масових заворушень, групових заворушень, страйків, актів тероризму;

4.3.8.6. Конфіскації, націоналізації та інших подібних заходів політичного характеру, які здійснюються згідно з розпорядженням військової чи цивільної влади та політичних організацій на території страхування;

4.3.8.7. Застосування бактеріологічної зброї або зброї психотропної дії, зараження будь-якого роду вірусами та отруйними речовинами;

4.3.8.8. Взаємодії з мінами, торпедами, бомбами та іншими видами військової зброї;

4.3.8.9. Дії будь-якої військової зброї, де використовується ядерне розщеплення та/або синтез або інші подібні реакції або радіоактивні матеріали;

4.3.9. Претензії щодо відшкодування моральної шкоди, шкоди, заподіяної життю, здоров'ю, майну Потерпілих, навколишньому природному середовищу, що є наслідком впливу азбестозного пилу, азбесту, включаючи продаж, вивіз і транспортування азбестових волокон або матеріалів, що містять азбест, діетілстирол (DES), діоксин, сечовинний формальдегід;

4.3.10. Якщо інше не передбачено Договором, Страховик не відшкодовує:

- неустойку (пеню, штраф);

- упущену вигоду (втрату прибутку);

- втрату товарного вигляду та товарної вартості;

- витрати на проведення автотоварознавчого дослідження, якщо вона була проведена без письмової згоди Страховика;

- витрати, не пов'язані з усуненням пошкоджень, що пов'язані зі страховим випадком;

- витрати на технічне обслуговування та гарантійний ремонт ТЗ;

- витрати, пов'язані з реконструкцією або переобладнанням ТЗ, ремонтом чи заміною окремих частин, деталей та обладнання внаслідок їх зносу, браку та т.і.;

- судові витрати, витрати, пов'язані з інфляційними збитками, тощо;

4.4. Дія цих Правил не поширюється:

4.4.1. На претензії щодо відшкодування шкоди, пов'язаної з:

4.4.1.1. Зараженням Страхувальником/Водієм Потерпілих будь-якою хворобою, якщо інше не передбачено Договором, а також майновий збиток, спричинений таким зараженням;

4.4.1.2. Порушенням прав інтелектуальної власності: авторських прав, патентів, правил використання товарних знаків, марок, брендів, якщо інше не передбачено Договором;

4.4.1.3. Зливом, розливом, викидом, розсіюванням, поширенням, витоком або скиданням забруднюючих речовин; оцінкою, перевіркою, контролем, очищенням, обробкою, дезактивацією або нейтралізацією забруднюючих речовин або здійсненням управління цими процесами, якщо інше не передбачено Договором;

4.4.2. На збитки, завдані:

4.4.2.1. Майну, що знаходиться у власності Страхувальника/Водія та передається ним в оренду, лізинг або заставу/іпотеку, якщо інше не передбачено Договором;

4.4.2.2. Рухомому майну, в т.ч. товарно-матеріальним цінностям, що знаходяться на зберіганні у Страхувальника/Водія за договором або на інших законних підставах, якщо інше не передбачено Договором;

- 4.4.2.3. Вантажу при навантаженні на ТЗ та розвантаженні з нього, якщо інше не передбачено Договором;
- 4.4.2.4. Вантажу/частинам Вантажу, що повинен бути відновлений, відремонтований або замінений з тієї причини, що послуги Страхувальника з його перевезення були здійснені з порушенням вимог законодавства;
- 4.4.2.5. Земельній ділянці, будинкам та/або іншим спорудам, спричиненим вібрацією, осіданням або зсувом ґрунту, вибухом;
- 4.4.2.6. Якщо інше не передбачено Договором, свійським або диким тваринами, що належать Страхувальнику/Водію;
- 4.4.3. Потерпілим, пов'язаним зі збільшенням витрат, неотриманням прибутку внаслідок перерви у господарській діяльності/виробництві, якщо інше не передбачено Договором;
- 4.5. У Договорі можуть передбачатись інші виключення із страхових випадків та обмеження страхування, що не суперечать законодавству і зазначені у Договорі;
- 4.6. Поширення дії Договору щодо випадків, які є виключеннями зі страхових випадків, та щодо яких встановлено обмеження при страхуванні за умовами цього розділу Правил, можливе за умови включення додаткових умов до Договору та збільшення розміру страхового тарифу шляхом застосування підвищуючих коефіцієнтів;

5. ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРІВ СТРАХОВИХ СУМ. ФРАНШИЗА

- 5.1. Страхова сума визначається за згодою між Страховиком і Страхувальником. Страхова сума може бути встановлена по окремому страховому випадку, групі страхових випадків, Договору в цілому;
- 5.2. Страхова сума за Договором є загальною сумою зобов'язань Страховика по здійсненню виплати страхових відшкодувань;
- 5.3. За Договором в межах загальної суми зобов'язань Страховика можуть бути встановлені граничні розміри страхових сум щодо сплати страхових відшкодувань, в тому числі:
  - 5.3.1. по кожній Програмі, передбаченій в цих Правилах;
  - 5.3.2. по кожному ТЗ;
  - 5.3.3. по кожному перевезенню Вантажу;
  - 5.3.4. по кожному страховому випадку;
  - 5.3.5. по кожному випадку заподіяння шкоди життю та здоров'ю Потерпілих;
  - 5.3.6. по кожному випадку заподіяння шкоди майну Потерпілих;
  - 5.3.7. по кожному випадку заподіяння шкоди Вантажу;
  - 5.3.8. на кожного Потерпілого;
  - 5.3.9. інші суми зобов'язань Страховика щодо сплати страхових відшкодувань;
- 5.4. Якщо інше не передбачено Договором, в межах загальної суми зобов'язань Страховика встановлюються суми зобов'язань по відшкодуванню витрат Страхувальника, зазначених в п.2.4 цих Правил;
- 5.5. Якщо інше не передбачено Договором, сума зобов'язань Страховика за знищення, псування, втрату та/або пошкодження Вантажу визначається:
  - 5.5.1. При перевезенні Вантажу на умовах Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПГ/CMR):
    - 5.5.1.1. В межах, передбачених ст.23 **КДПГ/CMR** (при перевезенні Вантажу без зазначення його вартості в товарно-супроводжуючих документах);
    - 5.5.1.2. В межах, передбачених ст.24 **КДПГ/CMR** (при перевезенні Вантажу з зазначеною вартістю);
    - 5.5.1.3. В межах, передбачених статтею 2 Протоколу до **КДПГ/CMR** від 1978р. до 8,33 СПЗ/SDR за 1 кілограм бруто ваги Вантажу;
  - 5.5.2. При міжнародному експедируванні вантажів з використанням Універсального мультимодального коносаменту FIATA-FBL - в межах 2 розрахункових одиниць СПЗ/SDR (Спеціальні права запозичення/Special Drawing Rights) за 1 кг ваги знищеного, загиблого, зіпсованого, втраченого та/або пошкодженого Вантажу;
  - 5.5.3. При перевезенні або експедируванні Вантажу по території України, країн СНД, Литви, Естонії, Латвії або між цими країнами (якщо умови **КДПГ/CMR** або FIATA-FBL не застосовуються) страхова сума визначається за згодою між Страховиком і Страхувальником;
- 5.6. У Договорі може бути передбачена франшиза - частина збитків, що не відшкодовується Страховиком згідно з Договором. Франшиза визначається та встановлюється за згодою Сторін при укладанні Договору у відсотках від страхової суми або в абсолютному розмірі. Франшиза застосовується для кожного страхового випадку. Якщо мали місце декілька страхових випадків, сума франшизи вираховується при визначенні суми збитку по кожному випадку. Договором може бути передбачено, що розмір франшизи може збільшуватись на певний відсоток від її розміру, визначеного Договором, для кожного наступного страхового випадку.

6. СТРАХОВІ ТАРИФИ. СТРАХОВІ ПЛАТЕЖІ

6.1 Страховик використовує страхові тарифи, що обчислюються актуарно (математично) на підставі статистики настання страхових випадків. Страхові тарифи визначаються в залежності від виду відповідальності, суми зобов'язань Страховика по кожному виду відповідальності. Базові страхові тарифи (в % від страхової суми), передбачені цими Правилами, наведено в Додатку 1 до цих Правил;

6.2. За Договором, укладеним на строк менше 1 року, розмір страхового платежу визначається як добуток річного страхового платежу на коефіцієнт короткостроковості на підставі Таблиці 1, наведеної в Додатку 1 до цих Правил, в залежності від строку дії Договору та коефіцієнту короткостроковості;

6.3. В залежності від ступеню страхового ризику до страхових тарифів можуть застосовуватись підвищуючи та понижуючи коефіцієнти;

6.4. Страхувальник має право сплачувати страховий платіж у формі, передбаченій законодавством України;

6.5. Страховий платіж сплачується Страхувальником одноразово або частинами в порядку, в розмірі, в строки зазначені в Договорі;

6.6. Страхувальники-резиденти мають право вносити платежі лише у грошовій одиниці України, а Страхувальники-нерезиденти - у іноземній вільно конвертованій валюті або у грошовій одиниці України у випадках, передбачених законодавством України;

6.7. У разі, якщо на момент настання страхового випадку страховий платіж не сплачений Страхувальником у повному розмірі до закінчення строку, визначеного для його внесення, страхове відшкодування здійснюється Страховиком пропорційно відношенню суми сплаченого страхового платежу до суми повного страхового платежу, зазначеного в Договорі, якщо інше не передбачено Договором;

6.8. Якщо умовами Договору передбачена сплата страхового платежу частинами і чергова частина страхового платежу не сплачена у визначений Договором строк, дія Договору припиняється наступного дня після закінчення строку, за який сплачено платіж. При цьому, якщо під час дії Договору настає страховий випадок, Страховик несе зобов'язання по виплаті страхового відшкодування в повному розмірі.

6.9. В період дії Договору Страхувальник за згодою Страховика може внести в такий Договір зміни шляхом укладення Додаткової угоди стосовно розміру страхової суми. При збільшенні страхової суми величина доплати страхового платежу (ДСП) розраховується за формулою (1) для кожного предмету Договору окремо:

$$\text{ДСП} = (\text{П}_2 - \text{П}_1) \cdot \text{К} / \text{Т} \quad (1)$$

де: $\text{П}_1, \text{П}_2$ – страхові платежі по першочерговій і кінцевій страховим сумам відповідно;

К – кількість повних місяців, які залишилися до кінця дії Договору, при цьому неповний місяць приймається за повний;

Т – строк дії договору страхування в повних місяцях.

7. СТРОК ТА МІСЦЕ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

7.1. Договір укладається на погоджений Страхувальником і Страховиком строк. Договір вважається короткостроковим, якщо він укладений на строк менше одного року. Дата початку та дата закінчення строку дії Договору зазначаються в Договорі;

7.2. Договір набуває чинності з моменту внесення першого страхового платежу, якщо інше не передбачено Договором, діє протягом строку, зазначеного в Договорі, та закінчується о 24-й годині дня, зазначеного як останній день дії Договору;

7.3. Місце дії Договору визначається за згодою його Сторін.

8. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

8.1. Договір укладається у письмовій формі на підставі усної або письмової заяви Страхувальника. Факт укладання Договору може посвідчуватись страховим Свідоцтвом (Полісом, Сертифікатом);

8.2. При укладанні Договору Страхувальник зобов'язаний надати Страховику всю наявну інформацію та документи, які є підставою для визначення ступеню страхового ризику, в тому числі:

8.2.1. Документи, що дозволяють ідентифікувати особу Страхувальника;

8.2.2. Всю наявну інформацію та документи про ТЗ, Вантаж;

8.2.3. Баланс або довідку про фінансовий стан Страхувальника-юридичної особи за визначений Страховиком період, підтверджені аудитором/аудиторською фірмою, на вимогу Страховика;

8.2.4. Всю наявну інформацію про укладенні договори страхування стосовно відповідальності перед третіми особами з іншими страховиками;

8.3. Страхувальник несе відповідальність за повноту, достовірність та своєчасність надання інформації, зазначеної в п. 8.2. цих Правил, як за невиконання прийнятих на себе зобов'язань;

8.4. Якщо Страхувальник належним чином не повідомить Страховика про зміни в інформації, зазначеній в Заяві на страхування, то в разі настання страхового випадку Страховик має право відмовити у виплаті страхового відшкодування, або в період дії Договору вимагати його дострокового припинення;

8.5. У випадку втрати Договору або страхового Свідоцтва (Полісу, Сертифікату) в період дії Договору, Страховик видає Страхувальнику дублікат. Після видачі дублікату втрачені Договір або страхове Свідоцтво (Поліс, Сертифікат) є недійсними і виплати страхових відшкодувань по ним не здійснюються;

8.6. Будь-які зміни та доповнення до Договору вносяться письмово за згодою Страхувальника і Страховика шляхом укладання Додаткових угод або обміну листами;

8.7. Договором можуть бути передбачені умови страхування інші, ніж викладені в цих Правилах, якщо це не суперечить законодавству України;

8.8. В Договорі Страхувальником та Страховиком може бути передбачено, що окремі положення цих Правил не включаються в Договір і не діють у конкретних умовах страхування. В разі, якщо конкретні умови Договору страхування не узгоджуються з положеннями цих Правил, застосовуються умови, визначені Сторонами в Договорі.

9. УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

9.1. Дія Договору припиняється та втрачає чинність за згодою Сторін, а також у разі:

1) закінчення строку дії;

2) виконання Страховиком зобов'язань перед Страхувальником у повному обсязі;

3) несплати Страхувальником страхових платежів у встановлені Договором строки. При цьому, Договір вважається достроково припиненим у випадку, якщо перший (або черговий) страховий платіж не був сплачений за письмовою вимогою Страховика протягом десяти робочих днів з дня пред'явлення такої вимоги Страхувальнику, якщо інше не передбачено умовами Договору;

4) ліквідації Страхувальника - юридичної особи або смерті Страхувальника-фізичної особи, за винятком випадків, передбачених ст. 22, 23, 24 Закону України "Про страхування";

5) ліквідації Страховика у порядку, встановленому законодавством України;

6) прийняття судового рішення про визнання Договору недійсним;

7) з моменту виникнення обставин, що змінюють страховий ризик, якщо Сторонами не погоджено інше;

8) в інших випадках, передбачених законодавством України;

9.2. Дію Договору може бути достроково припинено за вимогою Страхувальника або Страховика, якщо це передбачено умовами Договору. Про намір достроково припинити дію Договору будь-яка Сторона зобов'язана повідомити другу Сторону не пізніше, як за 30 календарних днів до дати припинення дії Договору, якщо інше не передбачено Договором;

9.2.1. При достроковому припиненні Договору за вимогою Страхувальника Страховик повертає йому страхові платежі за період, який залишився до закінчення дії Договору з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим Договором. Якщо вимога Страхувальника обумовлена порушенням Страховиком умов Договору, крім порушення строків виплати страхового відшкодування, то останній повертає Страхувальнику сплачені ним страхові платежі повністю;

9.2.2. При достроковому припиненні дії Договору за вимогою Страховика Страхувальнику повертаються повністю сплачені ним страхові платежі. Якщо вимога Страховика зумовлена невиконанням Страхувальником умов Договору, то Страховик повертає Страхувальнику страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії Договору з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим Договором;

9.3. Договір вважається недійсним з моменту його укладання у випадках, передбачених законодавством України.

9.4. У разі визнання Договору недійсним або неукладеним, кожна із Сторін зобов'язана повернути іншій Стороні все отримане за цим Договором, якщо інше не передбачено законодавством України;

9.5. Договір може бути визнаний недійсним у судовому порядку з інших підстав;

9.6. Якщо умовами Договору передбачено сплату страхового платежу частинами, і Страхувальником не сплачено чергову частину страхового платежу у передбачений Договором строк або сплачено чергову частину страхового платежу не в повному розмірі, Договір припиняє свою дію о 24:00 годині останнього дня строку, визначеного для сплати чергової частини страхового платежу. При цьому, всі події, що мають ознаки страхового випадку, які відбулись після припинення дії Договору, не визнаються страховими, а збитки, пов'язані з їх настанням,

Страховиком не відшкодовуються. Якщо Страхувальником сплачено прострочену частину страхового платежу в повному розмірі після припинення дії Договору, останній за згодою Страховика вважається поновленим на тих самих умовах з дати, наступної за датою надходження чергового страхового платежу в повному розмірі на рахунок Страховика без зміни строку дії.

10. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

10.1. Страхувальник має право:

10.1.1. Ознайомитися з умовами та Правилами страхування та вимагати від Страховика роз'яснень їх положень, порядку визначення розмірів страхової суми, страхового платежу та страхового відшкодування;

10.1.2. На одержання страхового відшкодування в розмірі та строки, визначені цими Правилами та/або Договором;

10.1.3. Вносити Страховику пропозиції щодо змін і доповнень до умов Договору;

10.1.4. Достроково припинити дію Договору, якщо це передбачено його умовами, з додержанням вимог законодавства України;

10.1.5. Збільшити розмір страхової суми шляхом укладання Додаткової угоди на строк, що залишився до закінчення дії Договору, з внесенням додаткового страхового платежу;

10.1.6. Надавати Страховику додаткову інформацію та документи, що стосуються обставин страхового випадку;

10.1.7. На одержання від Страховика дублікату Договору або страхового Свідоцтва (Полісу, Сертифікату) у разі втрати оригіналу;

10.1.8. За погодженням зі Страховиком замінити сторону Договору щодо ТЗ та/або Вантажу, майновий інтерес стосовно яких був втрачений;

10.2. Страхувальник зобов'язаний:

10.2.1. Своєчасно вносити страхові платежі в порядку і на умовах, визначених Договором;

10.2.2. При укладанні Договору надати Страховику достовірну інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, і надалі в письмовій формі інформувати його про будь-яку зміну страхового ризику, в тому числі: страхування своєї відповідальності в іншій страховій компанії; наявність подій, що збільшують вірогідність настання страхового випадку, а також якщо відбулися будь-які зміни, що, якби Сторони мали змогу це передбачити, то Договір взагалі не було б укладено, або було б укладено на інших умовах, тощо. При зміні ступеню ризику під час дії Договору, в письмовій формі повідомити про це Страховика та укласти Додаткову угоду протягом строку, передбаченого в Договорі. Страхувальник несе відповідальність за повноту, достовірність та своєчасність надання інформації, зазначеної в п.10.2.2 цього Договору, як за невиконання прийнятих на себе зобов'язань;

10.2.3. Вживати заходів щодо запобігання та зменшення збитків, завданих внаслідок настання страхового випадку;

10.2.4. При укладанні Договору повідомити Страховика про інші чинні договори страхування щодо цього предмету договору;

10.2.5. Повідомити Страховика про настання страхового випадку, в строк, передбачений в Договорі;

Договором також можуть бути передбачені інші обов'язки Страхувальника, в тому числі:

10.2.6. Ознайомити Водія з умовами Договору і Правилами, роз'яснити порядок його дій у разі настання страхового випадку;

10.2.7. Забезпечити дотримання Водієм обов'язків, визначених ПДР;

10.2.8. При зміні умов страхування в частині ступеню і складу ризиків в письмовій формі повідомити про це Страховика протягом 72-х годин, якщо інший строк не передбачений Договором, з моменту настання такої зміни та укласти Додаткову угоду, або припинити дії Договору;

10.2.9. Приймати необхідні заходи безпеки при експлуатації ТЗ;

10.2.10. Забезпечити необхідні заходи безпеки та охорони при навантаженні, розвантаженні, зберіганні, складуванні, перевезенні Вантажу, а також виконання розпоряджень та рекомендацій компетентних органів і представників Страховика з метою запобігання настання страхового випадку;

10.2.11. Повідомити Страховика про факти настання страхових випадків за останні 3 роки, що передували року укладання Договору;

10.2.12. Надавати Страховику всю наявну інформацію та документи, що стосуються факту, причин, обставин настання страхового випадку та розміру завданого збитку;

10.2.13. Дотримуватися правил протипожежної безпеки, інструкцій та інших нормативних документів по використанню і обслуговуванню ТЗ, а також використовувати ТЗ відповідно до їх цільового призначення;

10.2.14. Дотримуватись вимог ПДР, Закону України «Про дорожній рух», Закону України «Про автомобільний транспорт», умов Правил та Договору;

10.2.15. У встановлений Договором строк повідомити Страховика письмово про настання події, що має ознаки страхового випадку;

10.2.16. негайно, але не пізніше 2-х діб з дня, коли Страхувальнику стало про це відомо, якщо інший строк не передбачений Договором, повідомити Страховика про початок досудового розслідування у кримінальному провадженні, порушення провадження у справі про адміністративні правопорушення, провадження в порядку іншого судочинства стосовно події, що має ознаки страхового випадку;

10.2.17. Забезпечити можливість огляду та обстеження ТЗ, Вантажу представнику Страховика та/або експерту для визначення причин, обставин події, що має ознаки страхового випадку, та розміру завданого збитку. Якщо Страхувальник не забезпечив представнику Страховика та/або експерту можливість огляду та обстеження ТЗ, Вантажу, або створював перешкоди у визначенні обставин, характеру та розміру збитку, то Страховик має право відмовити у виплаті страхового відшкодування;

10.2.18. Повідомити Страховика про втрату або зміну майнового інтересу до ТЗ та/або Вантажу протягом 10-ти календарних днів з дати його втрати або зміни, якщо інший строк не передбачений Договором;

10.2.19. Вживати заходів щодо запобігання та зменшення збитків, завданих внаслідок настання страхового випадку;

10.2.20. Залучити Страховика в якості третьої особи на стороні відповідача при розгляді в судовому порядку позовів Потерпілих;

10.2.21. Повернути Страховику отримане від нього страхове відшкодування у відповідному розмірі протягом 10-ти календарних днів з моменту:

10.2.21.1. Відшкодування іншими третіми особами збитків Потерпілим, завданих внаслідок страхового випадку;

10.2.21.2. Виявлення обставин, які відповідно до Договору та/або Правил, законодавства повністю або частково позбавляють Страхувальника права на одержання страхового відшкодування;

10.2.22. Протягом 1-ї доби, якщо інший строк не передбачений Договором, повідомити Страховика про повернення втраченого Вантажу;

10.2.23. Повідомити Страховика про будь-які кошти або майно, одержані від третіх осіб в рахунок відшкодування завданого внаслідок страхового випадку збитку;

10.2.24. Вчиняти інші дії та/або утримуватись від вчинення дій, передбачених Правилами, Договором, законодавством України;

10.2.25. Дотримуватись умов Правил, Договору, законодавства;

10.3. Страховик має право:

10.3.1. Отримати від Страхувальника всю необхідну інформацію для укладання Договору та оцінки ступеню страхового ризику;

10.3.2. Без пояснення причин відмовити Страхувальнику в укладанні Договору;

10.3.3. Змінювати умови Договору за згодою Страхувальника, а також вимагати від Страхувальника сплати додаткового страхового платежу при збільшенні ступеню страхового ризику після внесення змін до Договору;

10.3.4. Відмовити у виплаті страхового відшкодування за наявності підстав та на умовах, передбачених Правилами, Договором та законодавством України;

10.3.5. Відстрочити виплату страхового відшкодування за наявності підстав, зазначених в Правилах, Договорі або здійснювати виплату страхового відшкодування частинами;

10.3.6. Достроково припинити дію Договору у відповідності до його умов, умов Правил та законодавства України;

10.3.7. При отриманні письмового повідомлення Страхувальника про зміни в ступені ризику не пізніше 24-х годин, якщо інший строк не передбачений Договором, прийняти рішення та повідомити Страхувальника про зміну умов Договору або припинення його дії з моменту виникнення такої зміни;

10.3.8. Вирахувати із належної Страхувальнику або Потерпілому суми страхового відшкодування суми, одержані Страхувальником або Потерпілими від інших третіх осіб та/або суми, еквівалентні вартості майна, одержаного від інших третіх осіб в рахунок відшкодування збитку, завданого страховим випадком;

10.3.9. Робити запити в правоохоронні органи, фінансові установи, медичні заклади і інші підприємства, установи і організації, які володіють інформацією про причини, обставини страхового випадку, а також самостійно з'ясовувати причини і обставини страхового випадку;

10.3.10. Розпочати огляд місця події, ТЗ, Вантажу незалежно від отримання повідомлення Страхувальника про подію та розпочати визначення розміру прямого збитку. Зазначені дії Страховика не є підтвердженням визнання

події страховим випадком. У разі, якщо Страхувальник чи його представник відмовляють Страховику в цьому або створюють перешкоди, Страховик має право відмовити у виплаті страхового відшкодування;

10.3.11. Вносити зміни до Договору у відповідності до його умов, умов Правил та законодавства України;

10.3.12. Брати участь у розгляді справи в суді про стягнення зі Страхувальника заподіяної шкоди, відповідальність за яку застрахована, в якості третьої особи на стороні відповідача;

10.3.13. Здійснювати виплату страхового відшкодування безпосередньо Потерпілим або погодженим з ними підприємствам, установам та організаціям, що надають послуги з ремонту пошкодженого майна, лікування Потерпілих та інші послуги, пов'язані з відшкодуванням збитків. Страховик має право здійснити компенсацію витрат Страхувальника, у разі, коли такі витрати здійснюються за згодою Страховика. Якщо Страхувальник здійснив такі витрати без попереднього погодження із Страховиком, Страховик має право відмовити у компенсації таких витрат або зменшити їх розмір.

10.4. Страховик зобов'язаний:

10.4.1. Ознайомити Страхувальника з умовами та Правилами страхування;

10.4.2. Видати Страхувальнику дублікат Договору або страхового Свідоцтва (Полісу, Сертифікату) у випадку втрати Страхувальником Договору або страхового Свідоцтва (Полісу, Сертифікату);

10.4.3. Протягом 2-х робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходи щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати або страхового відшкодування Страхувальнику;

10.4.4. При настанні страхового випадку здійснити страхову виплату або виплату страхового відшкодування у передбачений Договором строк. Страховик несе майнову відповідальність за несвоєчасне здійснення страхової виплати шляхом сплати Страхувальнику неустойки (штрафу, пені), розмір якої визначається умовами Договору страхування або законом;

10.4.4. Відшкодувати додаткові витрати, понесені Страхувальником при настанні страхового випадку, якщо це передбачено умовами Договору;

10.4.5. За заявою Страхувальника у разі здійснення ним заходів, що зменшили ступінь страхового ризику переукласти з ним Договір або укласти Додаткову угоду до Договору;

10.4.6. Не розголошувати відомостей про Страхувальника та його майнове становище, крім випадків, встановлених законом;

10.4.7. У випадку прийняття рішення про відмову у виплаті страхового відшкодування письмово повідомити про це Страхувальника або Потерпілих з обґрунтуванням причин відмови в строк, передбачений цими Правилами або Договором;

10.5. Страховик та Страхувальник мають також інші права та обов'язки, визначені в інших Розділах цих Правил та/або Договору, а також передбачені законодавством України.

10.6. Умовами Договору можуть бути передбачені інші права та обов'язки Страховика та Страхувальника.

11. ДІЇ СТРАХУВАЛЬНИКА ПРИ НАСТАННІ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ

11.1. При настанні події, що має ознаки страхового випадку, Страхувальник повинен здійснити наступні дії:

11.1.1. Протягом строку, зазначеного в Договорі, повідомити письмово про подію Страховика, якщо інше не передбачено Договором;

11.1.2. Протягом строку, зазначеного в Договорі, повідомити письмово Страховика, якщо інше не передбачено Договором, про пред'явлення Потерпілим вимоги щодо відшкодування заподіяної шкоди, а також про початок дій компетентних органів по факту заподіяння шкоди (розслідування, пред'явлення претензії або позову, виклик до суду тощо). Разом з повідомленням Страхувальник зобов'язаний надати всі одержані документи: копію претензії, позовної заяви та доданих до неї документів, судове рішення про порушення провадження у справі та інші отримані документи;

11.1.3. Вжити заходів щодо усунення причин, що сприяють збільшенню розміру збитку;

11.1.4. Протягом строку, зазначеного в Договорі, повідомити про подію відповідні компетентні органи;

11.1.5. Забезпечити збереження до прибуття представника Страховика та/або експерта місця події, ТЗ, Вантаж в тому стані, в якому вони знаходились після настання вищезазначеної події;

Примітка: У випадку, коли таке збереження може призвести до збільшення розміру збитків, зміна стану, в якому знаходилось місце події, ТЗ, Вантаж можлива лише за письмовою згодою Страховика.

11.1.6. Забезпечити можливість огляду та обстеження місця події, ТЗ, Вантаж представнику Страховика та/або експерту для визначення причин, обставин події, що має ознаки страхового випадку, та розміру завданого збитку. Якщо Страхувальник не забезпечив представнику Страховика та/або експерту можливість огляду та

обстеження місця події або створював перешкоди у визначенні обставин, характеру та розміру збитку, то Страховик має право відмовити у виплаті страхового відшкодування;

11.1.7. Прийняти участь в огляді та обстеженні місця події, ТЗ, Вантажу, у визначенні причин, обставин події, що має ознаки страхового випадку, розміру завданого збитку;

11.1.8. Не виплачувати відшкодування, не визнавати частково або в повному обсязі вимоги, що пред'являються йому в зв'язку зі страховим випадком, а також не приймати на себе будь-яких прямих або непрямих обов'язків з урегулювання таких вимог без письмової згоди Страховика;

11.2. Обов'язки Страхувальника, за виключенням умов, зазначених в п.10.2.1 цих Правил, розповсюджуються на Водіїв. Порушення зазначеними особами цих обов'язків тягне за собою ті ж наслідки, що і невиконання їх Страхувальником.

12. ПОРЯДОК І УМОВИ ВИПЛАТИ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ

12.1. Підставою для виплати страхового відшкодування є рішення про виплату страхового відшкодування, що приймається Страховиком протягом 30-ти робочих днів з дня одержання від Страхувальника документів, зазначених в п.12.2 цих Правил, якщо інший строк та перелік документів не передбачений Договором;

12.2. Рішення про виплату страхового відшкодування приймається Страховиком на підставі наступних документів:

12.2.1. Письмової заяви Страхувальника про виплату страхового відшкодування;

До заяви додаються:

12.2.1.1. документи, що дозволяють ідентифікувати особу Страхувальника та/або Потерпілого;

12.2.1.2. Договір або інший документ, що посвідчує факт укладання Договору;

12.2.1.3. платіжний документ, що підтверджує факт сплати страхового платежу;

При досудовому врегулюванні вимог Потерпілих:

12.2.1.4. копія або оригінал письмових вимог, висунутих особами, яким заподіяна шкода;

12.2.1.5. медичні висновки (довідка МСЕК про присвоєння групи інвалідності Потерпілому або її копія, засвідчена нотаріально), у разі смерті Потерпілого - свідоцтво про смерть, документи, що підтверджують право на спадщину;

12.2.1.6. документи, що підтверджують шкоду, заподіяну майну Потерпілих, та її розмір;

12.2.1.7. при перевезенні Вантажу автомобільним транспортом: подорожній лист, акт або інший документ, що підтверджує загибель, знищення, нестачу, пошкодження або псування Вантажу, а при відсутності підстав для їх складання – інші документи, складені відповідно до вимог законодавства;

12.2.1.8. документи, що підтверджують вартість Вантажу;

12.2.1.9. перелік знищеного, втраченого, пошкодженого, зіпсованого або того, що загинув, Вантажу;

12.2.1.10. копії документів, що підтверджують право на керування ТЗ особи, яка знаходилась за його кермом під час настання події, що має ознаки страхового випадку;

12.2.1.11. Акт огляду місця події, у разі його складання (форма Акту встановлюється Страховиком);

12.2.1.12. платіжний документ, підтверджуючий виплату, здійснену Страхувальником Потерпілим для підтвердження виконання свого рішення;

12.2.1.13. інші документи на вимогу Страховика, що стосуються факту, причин, обставин події, що має ознаки страхового випадку, розміру завданого збитку, перелік яких зазначається в Договорі;

При судовому врегулюванні вимог Потерпілих:

12.2.1.14. належним чином завірена копія рішення суду, в якому Страхувальник зазначений як відповідач та зазначена сума, належна до сплати Страхувальником або рішення суду про притягнення Страхувальника/Водія до адміністративної відповідальності/кримінальної відповідальності;

12.2.1.15. копії документів, що підтверджують право на керування ТЗ особи, яка знаходилась за його кермом під час настання події, що має ознаки страхового випадку;

12.2.1.16. копії позовів та додатків до них, які пред'явлено Страхувальнику в зв'язку з подією, що сталася;

12.2.1.17. платіжний документ, підтверджуючий виплату, здійснену Страхувальником Потерпілим для підтвердження виконання рішення суду;

12.2.1.18. платіжний документ, підтверджуючий виплату, здійснену Страхувальником, про відшкодування моральної шкоди;

12.2.1.19. платіжний документ, підтверджуючий виплату, здійснену Страхувальником, про відшкодування шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу;

12.2.1.20. інші документи на вимогу Страховика, що стосуються факту, причин, обставин події, що має ознаки страхового випадку, розміру завданого збитку, перелік яких може зазначатись в Договорі;

12.3. У разі недостатності наданих Страхувальником документів для встановлення факту, обставин, причин настання страхового випадку та/або розміру завданих збитків, Страхувальник на вимогу Страховика зобов'язаний надати також інші документи. При цьому Страховик має право подовжити строк для прийняття рішення про виплату або відмову у виплаті страхового відшкодування до моменту надання Страхувальником таких документів;

12.4. У разі виникнення спорів між Сторонами щодо кваліфікації події як страхового випадку, причин та обставин, розміру збитку, який підлягає відшкодуванню у зв'язку з настанням страхового випадку, та виникнення сумнівів у Страховика щодо достовірності інформації, зазначеної в документах, кожна із Сторін має право на проведення за власний рахунок незалежної експертизи. Прийняття Страховиком в такому випадку рішення про виплату або відмову у виплаті страхового відшкодування може бути відстрочено, але не більше ніж на 6 місяців;

12.5. Виплата страхового відшкодування проводиться в межах страхових сум, зазначених в Договорі;

12.6. Страхове відшкодування може включати:

12.6.1. Відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та майну Потерпілих. Розмір шкоди визначається на підставі вимог, отриманих від Потерпілих, документів компетентних органів, рішення суду, що набрало законної сили;

12.6.2. Відшкодування витрат, зазначених в п.2.3 цих Правил, якщо це передбачено Договором;

12.6.3. Відшкодування моральної шкоди;

12.6.4. Відшкодування шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу;

12.7. Розмір та порядок здійснення страхового відшкодування визначається:

12.7.1. При судовому врегулюванні вимог Потерпілих – на підставі рішення суду в межах страхових сум, зазначених в Договорі, включаючи претензійні витрати Страхувальника, якщо це передбачено умовами Договору, з вирахуванням передбаченої Договором франшизи;

12.7.2. При досудовому врегулюванні вимог Потерпілих – на підставі письмового рішення Страховика про визнання вимог Потерпілих обґрунтованими (обґрунтованих та підтверджених відповідними документами) в межах страхових сум, зазначених в Договорі, з вирахуванням передбаченої Договором франшизи, та документів, зазначених в п.12.2 цих Правил;

12.8. Розмір збитку, завданого внаслідок настання страхового випадку, визначається:

12.8.1. при заподіянні шкоди майну Потерпілих:

12.8.1.1. при знищенні майна - в розмірі дійсної вартості майна з врахуванням зносу або без врахування зносу на дату настання страхового випадку та вартості наявних залишків, придатних для подальшого використання;

12.8.1.2. при конструктивному повному знищенні майна – в розмірі дійсної вартості майна з врахуванням зносу або без врахування зносу на дату настання страхового випадку та вартості наявних залишків, придатних для подальшого використання;

Примітка: конструктивне повне знищення майна - це випадок, коли витрати на ремонт та відновлення майна дорівнюють або перевищують його вартість;

12.8.1.3. при загибелі Майна - в розмірі дійсної вартості майна;

12.8.1.4. при пошкодженні Майна - в розмірі вартості робіт на відновлення з врахуванням зносу або без врахування зносу на дату настання страхового випадку на замінені деталі, вузли, матеріали;

12.8.1.5. Вартість робіт на відновлення включає:

- вартість матеріалів та запасних частин необхідних для відновлення (ремонту) Майна до того стану, в якому Майно було до настання страхового випадку;

- вартість відновлювальних робіт;

12.8.1.6. Вартість робіт на відновлення не включає:

- вартість робіт, пов'язаних із зміною та/або покращанням характеристик майна;

- вартість робіт, пов'язаних з тимчасовим (допоміжним) ремонтом або відновленням майна;

- вартість робіт, пов'язаних з профілактичним ремонтом і обслуговуванням обладнання, а також інші витрати, понесені незалежно від факту настання страхового випадку;

- вартість робіт по заміні або ремонту майна, що знаходиться на гарантійному або на абонементному обслуговуванні, якщо завод-виробник або відповідне ремонтне підприємство зобов'язані здійснити заміну або ремонт безкоштовно в рахунок абонементних платежів;

- інші витрати, що перевищують межу необхідних для відновлення майна;

12.8.2. при заподіянні шкоди життю та здоров'ю Потерпілих:

12.8.2.1. у разі тимчасової втрати працездатності Потерпілим – 0,2% від страхової суми, передбаченої п.5.3.5 цих Правил за кожний день непрацездатності, але не більше 50% від суми, передбаченої п.5.3.5. цих Правил;

12.8.2.2. у разі стійкої втрати працездатності Потерпілим з встановленням інвалідності:

1 групи – 100% від страхової суми, зазначеної в п.5.3.5 цих Правил;

2 групи – 70% від страхової суми, зазначеної в п.5.3.5 цих Правил;

3 групи – 50% від страхової суми, зазначеної в п.5.3.5 цих Правил;

встановлення категорії дитина-інвалід – 60% від страхової суми, зазначеної в п.5.3.5 цих Правил;

у разі смерті Потерпілого – 100% від страхової суми, зазначеної в п.5.3.5 цих Правил;

12.8.3. при заподіянні шкоди навколишньому природному середовищу – на підставі рішення суду;

12.8.4. при заподіянні моральної шкоди - на підставі рішення суду;

12.8.5. при загибелі, знищенні, втраті всього або частини Вантажу – у розмірі вартості всього Вантажу або його втраченої частини;

12.8.6. при пошкодженні, псуванні всього або частини Вантажу - як різниця між вартістю всього Вантажу або його частини в непошкодженому/незіпсованому стані та вартістю всього Вантажу або цієї ж частини в пошкодженому/зіпсованому стані. Вартість Вантажу або його частини в пошкодженому/зіпсованому стані може бути встановлена:

12.8.6.1. на підставі експертного висновку;

12.8.6.2. шляхом вільного продажу або продажу на аукціоні, якщо цього вимагав Страховик;

12.8.6.3. за згодою Сторін;

Примітка: в залежності від виду Вантажу та можливості його відновити, розмір прямого збитку дорівнює вартості робіт на відновлення всього Вантажу або його частини.

Вартість відновлення включає:

- вартість матеріалів та запасних частин, необхідних для відновлення (ремонт) Вантажу до того стану, в якому Вантаж був до настання страхового випадку;

- вартість відновлювальних робіт.

12.8.7. при заподіянні шкоди транспортним засобам Потерпілих внаслідок ДТП – у розмірі, визначеному актом товарознавчого дослідження, рахунками СТО, тощо;

12.8.8. Договором може бути передбачено інший порядок визначення розміру збитку за згодою Страховика і Страхувальника.

12.9. Якщо виплата страхового відшкодування була здійснена у розмірі меншому відповідних страхових сум щодо тимчасової втрати працездатності або встановлення інвалідності, при наступному погіршенні здоров'я Потерпілого (встановленні інвалідності або смерті) враховуються суми, що були фактично виплачені цьому Потерпілому;

12.10. У будь-якому разі розмір страхових відшкодувань (в цілому за Договором, на один страховий випадок, на одного Потерпілого, тощо) не може перевищувати відповідно страхову суму на один страховий випадок, на одного Потерпілого тощо, зазначені в Договорі. При цьому:

12.10.1. Черговість виплат страхового відшкодування за одним страховим випадком визначається Страховиком відповідно до дати подання вимог Потерпілими або їх представниками. У разі, якщо в один день були подані декілька вимог, вони вважаються поданими одночасно;

12.10.2. Якщо в заяві Страхувальника про настання страхового випадку було зазначено декілька осіб, що мають право на отримання страхового відшкодування, страхове відшкодування, розраховане на одного Потерпілого, виплачується порівну кожному або розподіляється між цими особами іншим чином, за згодою Страховика, Страхувальника та/або цих осіб;

12.10.3. Якщо розмір розрахованої згідно з умовами цих Правил суми страхового відшкодування за однією або декількома вимогами, що були подані одночасно, перевищує відповідні страхові суми, встановлені у Договорі, то розмір страхового відшкодування на одного Потерпілого зменшується пропорційно відношенню відповідної страхової суми до загальної суми страхових відшкодувань, розрахованих згідно з умовами Договору, якщо інше не передбачено Договором;

12.10.4. Якщо на момент настання страхового випадку діяли інші договори страхування відносно цього предмету Договору, Страховик виплачує страхове відшкодування в розмірі частки страхового відшкодування, розрахованого згідно з умовами Договору, що визначається, як відношення загальної страхової суми, зазначеної в Договорі, до сукупної страхової суми за всіма діючими договорами страхування, за якими мають бути здійснені виплати страхового відшкодування за страховим випадком відносно цього предмету Договору;

12.10.5. Якщо відповідальними за заподіяння шкоди Потерпілим крім Страхувальника є інші особи, то Страховик виплачує страхове відшкодування пропорційно ступеню вини Страхувальника, визначеної згідно з рішенням суду або рішенням Страховика;

12.11. При визначенні розміру страхового відшкодування враховується франшиза, що передбачена Договором;

12.12. Виплата страхового відшкодування здійснюється Потерпілим, їх представникам, правонаступникам або спадкоємцям за законом, що підтверджується документально;

Примітка: якщо інше не передбачене Договором, виплата страхового відшкодування при встановленні Потерпілому групи/категорії інвалідності здійснюється, якщо страховий випадок відбувся в період дії Договору, а група інвалідності встановлена Потерпілому не пізніше, ніж через 180 діб після страхового випадку, або не пізніше, ніж через 120 діб після дати, зазначеної в Договорі, як дата закінчення строку дії цього Договору. Виплата страхового відшкодування у випадку смерті Потерпілого здійснюється, якщо страховий випадок настав в період дії Договору, та від дати настання страхового випадку до дати смерті Потерпілого минуло не більше 240 діб, або від дати закінчення строку дії Договору до дати смерті Потерпілого минуло не більше 120 діб, якщо інше не передбачене Договором;

12.13. Якщо з письмової згоди Страховика Страхувальник відшкодував шкоду, заподіяну Потерпілим, виплата страхового відшкодування здійснюється Страхувальнику;

12.14. Будь-які повторні вимоги, пред'явлені до Страхувальника, про відшкодування однієї і тієї ж шкоди, по якій було виплачене страхове відшкодування, Страховиком не розглядаються і страхове відшкодування за такими вимогами не здійснюється;

12.15. Загальна сума виплат страхових відшкодувань за Договором не може перевищувати встановлену ним страхову суму;

12.16. Днем виплати страхового відшкодування вважається день списання коштів з рахунку Страховика;

12.17. В разі необхідності Страховик може робити запити про відомості, пов'язані із страховим випадком до правоохоронних органів, інших установ та організацій, що володіють інформацією про обставини страхового випадку, а також самостійно з'ясувати причини та обставини страхового випадку.

12.18. Страхове відшкодування виплачується Страховиком Страхувальнику/Потерпілому/спадкоємцям Потерпілого протягом 20 робочих днів з дня складання Страхового акту та на його підставі. Страховий акт складається Страховиком протягом 30 робочих днів з дня отримання документів, зазначених в п.12.2 цих Правил, якщо інше не передбачене Договором;

12.19. У разі початку досудового розслідування у кримінальному провадженні, порушення провадження у справі про адміністративні правопорушення, порушення провадження в порядку цивільного або господарського судочинства, рішення про виплату страхового відшкодування приймається після закінчення досудового розслідування (закриття кримінального провадження) або винесення судом у кримінальному провадженні вироку, або винесення постанови чи ухвали суду про застосування примусових заходів медичного характеру, або винесення постанови по справі про адміністративні правопорушення, або прийняття рішення по цивільній (господарській справі). В цьому випадку строк прийняття рішення про виплату страхового відшкодування може бути подовжений до 12 місяців, якщо інше не передбачене Договором, з дати початку досудового розслідування у кримінальному провадженні, порушення провадження у справі про адміністративні правопорушення, порушення провадження в порядку цивільного або господарського судочинства. При подачі Страхувальником або Потерпілими заяви до суду, що стосується події, яка має ознаки страхового випадку, вони зобов'язані залучити Страховика в якості третьої особи без самостійних вимог. Порушення цього зобов'язання може бути підставою для відмови у виплаті страхового відшкодування;

12.20. Після виплати Страховиком страхового відшкодування, яке становить частину страхової суми, Договір зберігає чинність до закінчення строку його дії. При цьому, якщо Договором не передбачено інше, сума зобов'язань Страховика зменшується на суму виплаченого страхового відшкодування, і до наступних виплат страхових відшкодувань застосовується принцип пропорційності, тобто виплата страхового відшкодування буде здійснюватися пропорційно співвідношенню суми зобов'язань Страховика, зменшеної на суму вже проведеної виплати страхового відшкодування, до початкової страхової суми, передбаченої Договором;

12.21. Сума страхового відшкодування за одним страховим випадком або декількома страховими випадками не може перевищувати страхову суму, передбачену Договором. Якщо страхове відшкодування виплачене в розмірі повної страхової суми, дія Договору припиняється;

12.22. Виплата страхового відшкодування не проводиться, якщо збиток повністю відшкодований іншою третьою особою;

12.23. Страхове відшкодування по витратах, зазначених в п.2.3 цих Правил, здійснюється тільки в тому випадку, якщо це передбачено Договором, та в межах страхової суми, визначеної за згодою Сторін у Договорі.

13. ВІДМОВА У ВИПЛАТІ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ

13.1. Рішення про відмову у виплаті страхового відшкодування приймається Страховиком протягом 30-ти робочих днів з моменту одержання всіх необхідних документів, передбачених п.12.2 цих Правил, якщо інший строк не передбачений умовами Договору;

13.2. Рішення про відмову у виплаті страхового відшкодування письмово повідомляється Страхувальнику протягом 15 (п'ятнадцяти) робочих днів з дня прийняття такого рішення з обґрунтуванням причин відмови, якщо інший строк не передбачений умовами Договору;

13.3. Підставою (причиною) для відмови у виплаті страхового відшкодування в повному обсязі або частково є:

13.3.1. Навмисні дії Страхувальника/Водія, повнолітнього члена його родини, Потерпілих, їх працівників або інших осіб, що діяли за їх дорученням (усним чи письмовим) або з їх відома, спрямовані на настання страхового випадку. Зазначена норма не поширюється на дії, пов'язані з виконанням ними громадянського чи службового обов'язку, в стані необхідної оборони (без перевищення її меж) або захисту життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації. Кваліфікація цих дій встановлюється відповідно до законодавства України;

13.3.2. Вчинення Страхувальником/Водієм, повнолітнім членом його родини, Потерпілими, їхніми працівниками або іншими особами, що діяли за їх дорученням (усним чи письмовим) або з їх відома, злочину, що призвів до настання страхового випадку;

13.3.3. Подання Страхувальником/Водієм неправдивих відомостей про предмет Договору, про факт, обставини або причини настання страхового випадку (події, що має ознаки страхового випадку), розмір завданих збитків;

13.3.4. Отримання Потерпілим, якому заподіяна шкода, повного відшкодування збитків від іншої третьої особи;

13.3.5. Несвоєчасне повідомлення Страховика та/або відповідні компетентні органи про настання страхового випадку без поважних на це причин, або створення Страховику перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків;

13.3.6. Невиконання чи неналежне виконання Страхувальником/Водієм обов'язків, покладених на нього цими Правилами та/або Договором;

Договором також можуть бути передбачені інші підстави для відмови, в тому числі:

13.3.7. Відсутність підтвердженої вини/відповідальності Страхувальника/Водія у настанні страхового випадку;

13.3.8. Ненадання Страховику необхідних документів та/або відомостей, які підтверджують факт, причини, характер або обставини настання страхового випадку та/або розмір завданого збитку, протягом строку, зазначеного у Договорі;

13.3.9. Невжиття Страхувальником/Водієм заходів із запобігання або зменшення розміру збитків;

13.3.10. Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Страховика про всі відомі Страхувальнику обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, в тому числі: страхування своєї відповідальності в іншій страховій компанії; наявність подій, що збільшують вірогідність настання страхового випадку, а також якщо відбулися будь-які зміни, що якби Сторони мали змогу це передбачити, то Договір взагалі не було б укладено, або було б укладено на інших умовах, тощо;

13.3.11. Якщо обсяг і характер заподіяної шкоди не відповідають причинам і обставинам заявленої події;

13.3.12. Якщо Страхувальник не забезпечив збереження до прибуття представника Страховика та/або експерта місце події, що має ознаки страхового випадку, в тому стані, в якому вони знаходились після настання події, що має ознаки страхового випадку, не забезпечив можливість або чинив перешкоди при проведенні огляду та обстеження місця події, для визначення факту, причин та обставин настання події, що має ознаки страхового випадку, та визначення розміру збитку;

13.3.13. Використання ТЗ в технічно несправному стані;

13.3.14. Використання ТЗ Страхувальником або особами, які використовують ТЗ на законних підставах, в стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння або під впливом дії лікарських препаратів, що протипоказані при експлуатації транспортних засобів;

13.3.15. Навмисні дії Потерпілих, спрямовані на настання страхового випадку;

13.3.16. Використання ТЗ Страхувальником/Водієм, зазначеним в Договорі, без законних підстав;

13.3.17. Наявність спільної вини Страхувальника, осіб які використовують ТЗ на законних підставах, з Потерпілими;

13.3.18. Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Страховика про суттєві зміни страхового ризику та/або інших умов, зазначених в Договорі;

13.3.19. Відсутність документів про проходження ТЗ обов'язкового технічного контролю в тих випадках, коли це вимагається згідно законодавства України;

13.3.20. Інші підстави, передбачені законодавством;

13.4. Страховик має право відмовити у виплаті страхового відшкодування в повному обсязі або частково, якщо:

13.4.1. Страхувальник не усунув протягом узгодженого зі Страховиком строку обставини, що істотно підвищують страховий ризик та про необхідність ліквідації яких Страховик, інші компетентні органи повідомляли Страхувальника, якщо інше не передбачено Договором;

13.4.2. Не були погоджені зі Страховиком у письмовій формі зміни страхового ризику протягом дії Договору, якщо інше не передбачене Договором;

13.4.3. Діяльність Страховика здійснювалось з порушення вимог, встановлених цими Правилами, Договором, законодавством України;

13.5. Договором можуть бути передбачені й інші підстави для відмови у виплаті страхового відшкодування;

13.6. Відмова Страховика у виплаті страхового відшкодування може бути оскаржена Страхувальником у судовому порядку.

14. ПРАВО ВИМОГИ СТРАХОВИКА ДО ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ЗА ЗАВДАНІ ЗБИТКИ

14.1. Страховик після виплати страхового відшкодування має право подати регресний позов в межах фактичних затрат до Страхувальника:

- якщо він або Водій керував ТЗ у стані сп'яніння під впливом алкоголю, наркотичних, психотоксичних чи інших одурманюючих речовин;

- якщо він або Водій здійснював свою діяльність без відповідних дозволів, встановлених законодавством України;

- якщо він або Водій ухилився від проведення в установленому порядку перевірки, констатуючої дію алкогольних напоїв, наркотичних чи інших одурманюючих речовин;

- якщо він або Водій здійснював свою діяльність використовуючи обладнання, устаткування, що знаходилось у невідповідному технічному стані чи без певних дозволів, ліцензій, сертифікатів тощо;

- якщо він або Водій порушив умови, зазначені в 10, 11 розділах цих Правил.

15. ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

15.1. За невиконання або неналежне виконання умов Договору Сторони несуть відповідальність, передбачену Договором та законодавством України.

15.2. Всі спори та розбіжності, що виникають з Договору, вирішуються Сторонами шляхом переговорів, а у разі недосягнення згоди – судом відповідно до законодавства України.

16. ОСОБЛИВІ УМОВИ

16.1. Правовідносини Сторін, пов'язані з страхуванням відповідальності перед третіми особами за шкоду, заподіяну майну, життю та здоров'ю, Вантажу, навколишньому природному середовищу, за моральну шкоду, регулюються законодавством України;

16.2. У Договорі Сторонами можуть бути передбачені інші особливі умови;

До Правил добровільного страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) (нова редакція)

Таблиця 1. Базові річні тарифи при страхуванні цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів за шкоду, заподіяну майну третіх осіб (у відсотках від страхової суми).

Тип транспортних засобів	Тариф (%)
Легкові автомобілі (до 8 місць включно) з об'ємом двигуна до 1200 куб.см.	0,85
Легкові автомобілі (до 8 місць включно) з об'ємом від 1200 до 1800 куб.см.	1,0
Легкові автомобілі (до 8 місць включно) з об'ємом двигуна > 1800 куб.см.	1,5
Автобуси з числом місць сидіння до 20 чоловік	1,8
Автобуси з числом місць сидіння понад 20 чоловік	2,0
Вантажні автомобілі з вантажопідйомністю до 2 тонн	1,8
Вантажні автомобілі з вантажопідйомністю понад 2 тонни	2,0
Мототранспорт	0,4
Трактори і самохідні машини	1,0
Трамваї, тролейбуси	2,0

Таблиця 2. Базові річні тарифи при страхуванні цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю третіх осіб (у відсотках від страхової суми).

Тип транспортних засобів	Тариф (%)
Легкові автомобілі (до 8 місць включно) з об'ємом двигуна до 1200 куб.см.	0,45
Легкові автомобілі (до 8 місць включно) з об'ємом від 1200 до 1800 куб.см.	0,5
Легкові автомобілі (до 8 місць включно) з об'ємом двигуна > 1800 куб.см.	0,8
Автобуси з числом місць сидіння до 20 чоловік	0,9
Автобуси з числом місць сидіння понад 20 чоловік	1,0
Вантажні автомобілі з вантажопідйомністю до 2 тонн	0,9
Вантажні автомобілі з вантажопідйомністю понад 2 тонни	1,0
Мототранспорт	0,2
Трактори і самохідні машини	0,5
Трамваї, тролейбуси	1,0

Таблиця 3. Базові річні тарифи при страхуванні цивільної відповідальності перевізника/експедитора (у відсотках від страхової суми).

Програми страхування	Тариф (%)
Програма «Відповідальність за знищення, загибель, псування та/або пошкодження Вантажу, прийнятого до перевезення або експедирування. Надалі – «Відповідальність за Вантаж»;	0,9
Програма «Відповідальність за фінансові збитки - помилки та упуцнення». Надалі – «Відповідальність за помилки та упуцнення»;	0,2
Програма «Відповідальність перед митними органами, що виникла внаслідок порушення митного законодавства». Надалі – «Відповідальність перед митними органами»;	0,3
Програма «Відповідальність перед Потерпілими за шкоду життю та/або здоров'ю, майну, заподіяну Вантажем»;	0,5

2. Предметом Договору, якщо це передбачене Договором, можуть бути також Майнові інтереси Страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з розумними і доцільними витратами, які він повинен здійснити при настанні страхового випадку. Базовий річний страховий тариф по таким витратам становить 0,75% від страхової суми;

3. Виходячи із ступеню страхового ризику при встановленні ставки страхового тарифу можливе застосування понижуючого (від 1,0 до 0,01) або підвищуючого (від 1,0 до 10,0) коефіцієнтів, враховуючи фактори, що збільшують або зменшують вірогідність настання страхового випадку, у тому числі:

- вид діяльності Страхувальника;
- збитковість за останні 3 роки діяльності;
- інші фактори, при наявності яких збільшується або зменшується вірогідність настання страхового випадку.

4. При укладанні Договору на строк менше одного року застосовуються коефіцієнти, наведені в Таблиці 4.

Таблиця 4

Строк страхування (місяці)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнти	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	0,70	0,75	0,80	0,85	0,90	0,95

5. Нормативні витрати на ведення справи за цими Правилами складають 60% в структурі вищенаведених тарифів.

Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Коефіцієнт
0.20	0.30	0.40	0.50	0.60	0.70	0.80	0.90	0.95	0.98	0.99	0.99	0.99

ТДВ «СК «ГАРДІАН»
 Прошито, пронумеровано та
 скріплено печаткою
 кількість 24 арк.
 В.о. Генерального
 Директора О.П. Коріненко

